

Fogyatkozások

1986. október 17.

Teljes holdfogyatkozás

Észlelők	Műszer	fotó
Bagosi Imre (Nagyszalonta, Ro)	15,6 T	-
Bíró Levente (Nagyszalonta, Ro)	15,6 T	-
Busa Sándor (Harkakötöny)	7,0 L, 10x50 B	+
Csukás Mátyás (Nagyszalonta, Ro)	15,6 T	-
Dalos Endre (Paks)	?	-
Farkas László (Budapest)	10,0 L	+
Fekete János (Felsőzsolca)	6,3 L	-
Fodor Tibor (Veszprém)	8,0 L	-
Földesi Ferenc (Veszprém)	5,0 L	-
Gombos Attila (Debrecen)	10,0 L	-
Horváth Ferenc (Veszprém)	5,0 L	+
Horváth Tibor (Szőce)	8,0 L, 6,0 L	-
Karászi István (Gyöngyös)	20,0 T, 6,3 L	-
Károly Lajos (Szőce)	8,0 L, 6,0 L	-
Keszthelyi Sándor (Pécs)	5,0 L	-
Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, Ro)	15,6 T	-
Kun Mónika (Felsőzsolca)	6,3 L	-
Lakatos István (Maglód)	10,0 T	-
Papp János (Budapest)	15,0 T, 8,0 L	-
Papp László (Felsőzsolca)	6,3 L	-
Prehoffer Elemér (Budapest)	8,0 L	+
Ravasz Bálint (Gyopárosfürdő)	5,0 L	-
Réti Lajos (Győr)	4,5 L	-
Rideg László (Vaskút)	20,0 T	-
Szabó Katalin (Budapest)	8,0 L	-
ifj. Szeiber Károly (Budapest)	7,2 L	+
Székely István (Debrecen)	10,0 L	-
ifj. Szilágyi Ferenc (Miskolc)	3,0 L	-
Szoboszlai Endre (Debrecen)	10,0 L	-
Szőke Balázs (Budapest)	10x50 B	-
Szőkéné Samai Ildikó (Budapest)	10x50 B	-
Sár János (Budapest)	15,0 T	-
Schwartz László (Veszprém)	5,0 L	-
Süle Gábor (Veszprém)	8,0 L	-
Timkó János (Felsőzsolca)	6,3 L	-
Vaskúti György (Vaskút)	20,0 T	-
Vidák Gabriella (Pécs)	15,0 T	-

Összesen 37 észlelő küldte be megfigyeléseit. Az észlelőlistában és az összesítésben nem soroltuk fel a veszprémi csillagászati szakkört, ők 23-an követték figyelemmel e ritka égi jelenséget.

Egy igen látványos és szerencsére jól észlelt holdfogyatkozásnak lehettünk tanúi októberben. A jelenség lefolyása is kedvező volt, s az időjárás is kegyeibe fogadta az amatőröket, szinte az egész országban.

A fogyatkozás meglehetősen sötétnek mutatkozott, a Danjon-

skálán 2-es értékűnek. A totalitás alatt a Hold összfényessége kb. -1,9 magnitúdó volt, bár igen kevés fényességbecslés történt.

A PU (penumbra) belépését nem sikerült megfigyelni a korai időpont miatt, de már 17:00 UT-kor biztosan látszott. Halvány, zöldessárgás, füstös színű. Néhányan szürkéskek árnyalatúnak látták. Az U (umbra) 17:29:24 UT-kor kezdte elfedni kísérrönket, az előrejelzett értékhez képest 6 mp-el később. A színe izzó bronzvörös volt, meglehetősen éles peremmel. A belépés PA 75-nél történt. A totalitás kezdete az előrejelzettnél később, 18:41:12 UT-kor következett be. Ez mintegy 24 s-os késést jelent. Ezután 18:42 UT-kor PA 280 és 360 között egy keskeny, világossárga fénysáv mutatkozott, majd lassan PA 290-nél tűnt el (Kósa-Kiss, Prehoffer, Vaskúti). A Hold korongja a fogyatkozás legnagyobb mélységében is jól látszott. A tengerek és kontinensek is felismerhetőek voltak. Távcsővel a peremük igen élesnek mutatkozott. A "világító" kráterek feltűnően fényesek voltak. Fel lehetett ismerni a Copernicus sávjait. A Sinus Iridum-ban egy fényesebb, nagyjából kör alakú folt volt felfedezhető (Busa, Kósa-Kiss). Felismerhető volt még a Montes Teneriffe öt csúcsa és a Montes Recti keskeny sávja is. A légkör állapotára jellemző volt, hogy a totalitás idején a Tejút majdnem horizonttól-horizontig látszott, s jól lehetett észlelni a Scutum csillagfelhőt, sőt az M 31-et is. A határmagnitúdó kb. 6-os értékű lehetett.

A totalitás vége előtt a kontúrok élesedni látszottak, s 19:37 UT-kor véget is ért, a számítottnál 25 mp-el előbb. Az U PA 20-nál, a Repsold kráternél hagyta el a Hold korongját, UT 21:06:57-kor, ami 15 s-al később következett be. A PU kilépését csupán Busa várta meg, és ezt 21:40:56,4-kor rögzítette.

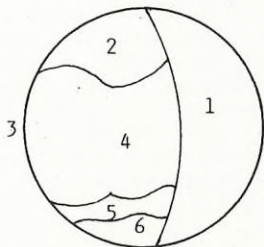
Sok kráterkontaktus mérés is történt, de elsősorban a belépéskor, így ezek az adatok a pontosabbak. A megfigyelésekből kitűnik, hogy a kráterfedések átlagosan 20 s-al korábban kezdődtek el. Az árnyékból való kilépésük pedig kb. 7 mp-el később. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy aránylag kevés adat állt rendelkezésre, ezért ez az érték bizonytalan. A jobban észlelt kráterek esetében a késés ennél jóval többnek adódott. Valószínű tehát, hogy a Hold a számítottnál mélyebben került a Föld árnyékkúpjába.

A jelenségről sokan készítettek fotókat is, bár ezek egy része sajnos még nem jutott el hozzánk. Akik eddig nem küldték be sem fotografikus, sem vizuális megfigyeléseiket, kérjük minél előbb tegyék meg!

Kráter	belépés (UT)	Kilépés (UT)
Grimaldi	17:31:06 (+06 s)	20:06:45 (-15 s)
Kepler	17:41:20 (-40 s)	20:10:42 (-18 s)
Aristarchus	17:43:36 (-24 s)	20:03:09 (+09 s)
Copernicus	17:50:12 (-48 s)	20:18:06 (+66 s)
Tycho	17:51:28 (-32 s)	20:36:59 (-01 s)
Timocharis	17:59:57 (-03 s)	20:14:10 (-50 s)
Manilius	18:07:57 (-03 s)	20:30:30 (+30 s)
Plato	18:12:06 (+06 s)	20:07:35 (+35 s)
Menelaus	18:12:05 (-55 s)	20:32:18 (+18 s)

Kráter	belépés (UT)	Kilépés (UT)
Plinius	18:16:10 (-50 s)	20:36:18 (+18 s)
Eudoxus	18:19:45 (-15 s)	20:18:43 (+43 s)
Aristoteles	18:21:25 (-35 s)	20:16:21 (+21 s)
Taruntius	18:25:35 (-25 s)	20:49:30 (-30 s)
Langrenus	18:28:11 (+11 s)	20:45:16 (+16 s)
Proclus	18:28:13 (+13 s)	20:59:20 (-40 s)

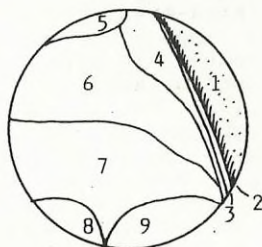
1. 18:16 UT

(Bagosi, Bíró, Kósa-Kiss)

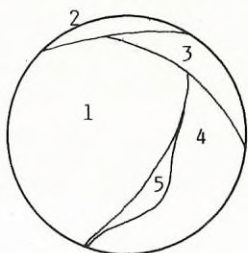
- 1: sárgásfehér
- 2: kifelé világosodó
vörösesbarna
- 3: vörös
- 4: barna
- 5: barnásvörös
- 6: téglavörös

2. 18:30 UT

(Károly)

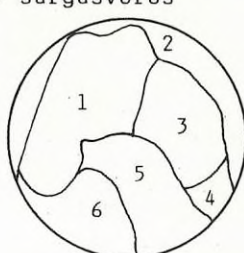
- 1: sárgás
- 2: zöldeskék
- 3: kékes sáv
- 4: barna
- 5: zöldessárga
- 6: piszkoszürke
- 7: vörösesbarna
- 8: téglavörös
- 9: sárgásvörös

3. 19:02 UT

(Fekete, Kun, Timkó, Papp L.)

- 1: szürkésbarna
- 2: sárga
- 3: sötétsárga
- 4: narancs
- 5: vörös

4. 20:06 UT

(Bíró)

- 1: barna
- 2: világos vörös
- 3: erős sötétbarna
- 4: barna
- 5: világos vörös
- 6: erős világosvörös

A Hold elfedte a SAO 109948 (8^m csillagot. A fedést sajnos csak négyen figyelték meg, s elsősorban a belépés időpontját rögzítették. A csillag először Vaskútnál látszott eltűnni 19:15:00 UT-kor, majd Harkakötönyről, Nagyszalontáról, s utóljára Debrecenből 19:19:38 UT-kor. A belépés a Hold mögé PA 32 fok körül lehetett. A kilépés PA 255-nél volt megfigyelhető 20:17:10,8 UT-kor (Busa). A SAO 109951 (9,0 mag.) fedését már csak ketten észlelték. Ez PA 36-nál kezdődött 19:18:03 UT-kor (Busa), Debrecenben 19:21:35 (?)-ös adatot jegyeztek fel. A kilépés PA 252-nél 20:20:09 UT-kor következett be (Busa). Ezen kívül Kósa-Kiss 19:24:10 UT-kor PA 31 foknál egy kb. 11,5 magnitúdós csillag fedését figyelte meg.

Szerkesztői megjegyzés: _____

Meglehetősen késve tudtuk csak közreadni a tavaly októberi, igen jól megfigyelt holdfogyatkozás adataiból készült feldolgozást. Ennek oka az, hogy rovatvezetőnk, Karászi István jelenleg katonai szolgálatot teljesít, így rovatát csak késve tudta eljuttatni szerkesztőségünknek.

Felhívjuk az okkultációészlelők figyelmét, hogy januári észleléseiket már az új rovatvezető, Szabó Sándor címére küldjék (Bóly, István u. 8, 7754).

-SZB-

Felhívás bolygóészlelésre!

Szimultán Bolygórajzoló Program

Az elmúlt hónapokban beérkezett Jupiter észlelések előzetes kiértékelése során bizonyossá vált, hogy néhány megfigyelő eredménye lényegesen eltér az ugyanakkor mások által észlelttől. Az eltérések okának tisztázására célszerű lenne, ha a jövőben a megfigyelők - az időjárás mindenkor szeszélyének kitéve ugyan -, de megpróbálkoznának azonos időpontban is észleléseket végezni. Az ilyen módon kapott eredmények összehasonlításából és az eredmények közléséből minden megfigyelő a saját adataival kapcsolatban következtetéseket vonhatna le.

A Jupiter február végi esti láthatósága idején a következő - GRS CM átmenetet is jelentő - időpontok a Szimultán Bolygórajzoló Program napjai:

február	3.: 18:00-10:00 UT;	8.: 17:00-18:00 UT
	10.: 18:00-19:00 UT;	15.: 17:00-18:00 UT
	22.: 18:00-19:00 UT;	27.: 17:00-18:00 UT

PAPP JÁNOS